

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Disputatio XIII. De satisfactione secundùm se, seu ex opere operantis. pro
pœna temporaria restante post remissionem culpæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DISPUTATIO XIII.

De satisfactione secundum se, seu ex opere operantis, pro
pœna temporaria restante post remissionem culpæ.

DIFFICULTAS I.

*Utrum post remissionem culpæ & pœnæ
æternæ, aliquando maneat pœna aliqua
temporaria luenda.*

HÆRETICI nostri temporis con-
stanter negant, post iustificatio-
nem, in qua culpa simul cum pœ-
na æterna remittitur, manere pœ-
nam aliquam temporariam luen-
dam. quod indicari videtur Eze-
chiel. 18. dum dicitur: *Si impius egerit pœnitentiam
ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum eius
non recordabor: quia si post remissionem culpam per
pœnitentiam puniret peccata, quamvis pœnâ tan-
tùm temporariâ, verè diceretur recordari peccato-
rum. Quod etiam ratione probatur, Primò, quia
Christus pro nobis plenè satisfecit; ergo nihil
restat pro quo sit à nobis satisfaciendum. Secun-
dò, quia ablata causâ aufertur effectus; ergo abla-
tâ culpâ, quæ fuit causâ dignitatis totius pœnæ,
nihil remanet pœnæ luenda.*

Beilamin.
Suarez.
Vasquez.
Ægidius.

August.
Ambros.
Cyprianus.
Tertullian.
Gregorius.

Concilium
Carthag.
Eugen. IV.
Tridentin.

Veritas tamen Catholica est, aliquando post re-
missionem culpam & pœnam æternam, aliquid pœ-
næ temporariæ luendum manere. Ita Bellarminus
lib. 4. de Pœnitentia, Suarez disp. 10. sect. 3. Val-
quez quæst. 94. art. 1. dub. 1. & Ægidius disp. 2.
dub. 12. Quod desumitur ex Scriptura 2. Reg. 12.
& 14. vbi dicitur fuisse remissa peccata Dauid, &
tamen postea fuit ob illa temporaliter punitus.
Quod etiam dicitur de Moysè, & de Aaron, & de
aliis, Num. 14. & 20. Et idem desumitur ex Patri-
bus, ex Augustino 2. de Peccatorum meritis & re-
missione cap. 34. & sæpè alibi: & ex Ambrosio
lib. de Pœnitentia, & ex Cypriano lib. de Lapsis, &
ex Tertulliano lib. de Pœnitentia, & ex Gregorio
Hom. 20. in Euangelia. Quod etiam desumitur ex
vñ Ecclesiæ, in qua resurgentibus à peccatis erant
præscriptæ pœnitentiæ, vt constat ex relatis Patri-
bus, & ex Concilio Carthaginensi III. c. 31. &
ex Carthaginensi IV. c. 76.

Vnde veritas hæc meritò definita est ab Euge-
nio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino
sess. 6. cap. 14. & sess. 14. c. 8. & can. 12. & sequen-
tibus. Et non solum post remissionem culpam mor-
talem, & pœnam æternam, remanet aliquando
pœna temporaria luenda; sed etiam post remissionem
culpam venialem: imò in Purgatorio ita remitti-
tur culpa venialis media contritione, vt media hac
nihil pœnæ remittatur, quia tota soluitur media
passione.

In testimonio autem Ezechielis 18. pro hæreti-
cis adducto, tantùm significatur, Deum non esse
amplius recordaturum peccatorum pœnitentium,
vt morte pœnaque æterna puniat illa.

Et ad primam rationem respondemus, Chri-
stum pro nobis plenè satisfecisse pro pœnis tem-

poralibus, sed non quoad efficaciam, ita vt suis me-
ritis absque vlla nostra cooperatione immediatè
dignitas pœnæ in nobis formaliter existens extin-
guatur, aut ea dignitate manente pœna non sit
luenda, sed tantùm quoad sufficientiam, quia sci-
licet meruit, & quòd nobis dentur dona gratiæ,
quibus efficiamus opera satisfactoria pro pœnis
temporalibus, & quòd semel facta admittantur à
Deo in locum pœnæ debitæ, & etiam quòd satis-
factio Christi, & superabundantes Sanctorum,
nobis applicentur per indulgentiam pro nostris
pœnis temporalibus.

Et ad secundam respondemus, non quacumque
causâ ablata aufertur effectus, vt patet in filio, qui
non aufertur ablato patre, sed tantùm ablata causâ
à qua effectus etiam dependet in conservari; di-
gnitas autem pœnæ temporariæ restantis non pen-
det in conservari à culpa, quamvis ab ea depen-
derit in fieri.

DIFFICULTAS II.

*Utrum pœna temporaria, quæ aliquando
post remissionem culpæ remanet luenda,
remaneat ex natura rei, an ex sola vo-
luntate Dei.*

SCOTUS in 4. dist. 22. q. 1. Suarez disp. 10. sect. 3. Scotus.
& Ægidius disp. 2. dub. 12. docent, remanere
ex sola voluntate Dei. Quod deduci videtur ex
Tridentino sess. 14. c. 8. dum, quòd in Sacramento
Pœnitentiæ non semper remittitur tota pœna, &
quòd semper in Sacramento Baptismi, reducit in
exigentiam diuinæ iustitiæ, ac proinde in solam
voluntatem Dei, qui id facit quia ita exigit diuinæ
iustitiæ.

S. Thomas verò 3. p. q. 86. ar. 4. Vasquez q. 94. S. Thomas.
art. 1. dub. 3. & Ochagavia Tract. ult. quæst. 3. do- cent, remanere ex natura rei, & non ex sola diuinæ
voluntate, & meritò: quia pœna illa non remanet
luenda, ex eo solum quòd velit Deus, sed quia pœ-
nitens post remissionem culpæ manet dignus illa,
quia Deus nullum punit qui non sit pœna dignus;
sed pœnitens non manet dignus quia Deus vult,
sed quia ipse peccauit, & non plenè satisfecit; ergo
pœna, quæ aliquando remanet luenda, remanet ex
natura rei, nempe ex natura peccati, non plenè re-
compensati, & non ex sola voluntate Dei.

Tridentinum verò vbi suprâ, reducit in exigen-
tiam diuinæ iustitiæ (ac proinde in solam volun-
tatem Dei) quòd licet in Baptismo remittatur tota
pœna, non tamen in pœnitentia; quia quamvis an-
te Baptismum regulariter peccetur ignoranter,
non verò post Baptismum, sed non reducit in exi-
gentiam diuinæ iustitiæ, & in Dei voluntatem,
quòd in pœnitentia, seu post eam maneat luenda
aliqua pœna temporaria, quæ aliàs ex natura rei
non maneret, quòd esset contra nos.

DIFFI.

DIFFICULTAS III.

Utrum homo iustus possit condignè satisfacere pro pœna temporaria, quæ post remissionem culpæ remanet luenda.

Satisfactio idem est, quod recompensatio; & condigna idem, quod æqualis secundum proportionem dignitatis, seu moraliter æquivalens; ac proinde per satisfactionem condignam pro pœna temporaria intelligimus recompensationem ipsi pœnæ æqualem secundum dignitatem & valorem.

Conueniunt ergo Catholici contra hæreticos, hominem iustum posse bonis operibus satisfacere pro pœna temporaria aliquando restante post peccatum quoad culpam remissum. Quod definitum est in Tridentino sess. 14. cap. 8. & 9. & can. 13. & id latè probant Bellarminus lib. 4. de Pœnit. à cap. 3. Valentia disp. 7. quæst. 14. puncto 2. Suarez disp. 37. sect. 1. & Ægidius disp. 10. dub. 3.

Est tamen difficultas, An homo iustus possit pro ea pœna condignè satisfacere.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, vno aut altero excepto, hominem iustum posse pro pœna temporaria aliquando restante ex peccato remisso quoad culpam, condignè satisfacere. Ita S. Thomas in 4. d. 15. quæst. 1. art. 2. quæstiuncula 1. Durandus quæst. 1. art. 2. Bellarminus c. 7. Suarez sect. 9. Ægidius num. 19. & Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. Quod definitum videtur à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla contra Michaëlem Baium, quia in ea hæc propositio (quæ est 73.) damnata est, nempe: *Satisfactiones laboriose iustificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.*

Et ratione probatur, quia opera bona pœnalia iusti habent magnam proportionem ad compensandam pœnam temporalem, etiam alterius vitæ, & aliàs sunt Deo grata, & facta à persona etiam ipsi grata; ergo nihil illis deficit, vt habeant valorem & condignitatem ad recompensandam dictam pœnam, & vt ita illi pœnæ æquiualeant moraliter, vt admitti possint loco illius. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, non habent minorem proportionem ad remissionem pœnæ temporalis, quam ad merendam vitam æternam, sed sunt condignè meritoria vitæ æternæ, quamuis vita æterna sit ordinis superioris quam opera huius vitæ, saltem aliqua; ergo etiam sunt condignè satisfactoria pro pœna temporali debita etiam alterius vitæ, quamuis pœna alterius vitæ sit ordinis superioris quam pœnality huius vitæ, quia ad condignitatem, siue in merito, siue in satisfactione, non est necessaria æqualitas physica inter meritum & inter præmium, & inter opus pœnale & inter pœnam debitam, sed sufficit æqualitas secundum virtutem & proportionem, qualis est inter semen & fructum, & solet esse inter pecuniam & mercedem.

Vnde, vt optimè Vasquez num. 5. opere pœnali huius vitæ remissione & breuiore, satisfieri potest pro pœna alterius vitæ multò intensiore & longiore, ea proportionem, qua parua aut pauca pecunia, præsertim aurea, solet esse æquiualens magnæ aut multæ merci, quia opus pœnale huius

vitæ in iusto, est quasi pecunia ad recompensandam pœnam alterius vitæ, sicut etiam est quasi semen ad gloriam tamquam ad fructum.

DIFFICULTAS IV.

Utrum ad satisfaciendum condignè pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, sit necessarius status gratiæ.

Nomine satisfactionis condignæ intelligimus non puram solutionem, seu passionem pœnæ debitæ, quæ etiam debitum seu dignitas pœnæ extinguitur, quam nonnulli etiam nomine satisfactionis intelligunt, & non immerito: quia solutio rei debitæ extinguens ipsam debitum, non incongruè dicitur satisfactio pro debito; sed intelligimus illud opus pœnale, quod quamuis non sit formaliter ipsa pœna debitæ, est tamen ipsi pœnæ debitæ moraliter æquiualens & sufficiens vt pro pœna debita admittatur.

Hoc ergo supposito, conueniunt communiter Doctores, & forsan nullus aduersatur, ad satisfactionem sic sumptam pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, esse necessarium statum gratiæ in satisfaciende. Ita S. Thomas in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæstiunc. 2. Bonanventura d. 15. p. 7. ar. 1. q. 3. Suarez d. 37. sect. 2. Vasquez q. 94. art. 1. dub. 4. & Ægidius disp. 10. dub. 4. Quod supponit Tridentinum sess. 14. cap. 8. illis verbis: *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo lesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes effici-mur, certissimam quoque inde arrham habentes, quod si compatimur, & conglorificabimur.* vbi supponit, passionem, qua satisfacimus, fieri in statu gratiæ, quia per eam dicimur nos conformari Christo qui pro nobis satisfecit, & gloriam seu conglorificationem cum Christo mereri, quæ tantum conueniunt passioni factæ in statu gratiæ. Quod etiā supponit, dum subdit: *Omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ.* vbi supponit, vitam spirituale supponi ad meritum & ad satisfactionem.

Et ratione probatur, quia non aliter satisfacimus condignè pro pœna, quam efficiendo opus ita condignum & moraliter æquiualens pœnæ debitæ, vt possit loco illius admitti; in quo distinguitur satisfactio strictè sumpta, de qua loquimur, à solutione pœnæ debitæ: quia hæc non fit efficiendo opus dignum & æquiualens, sed patiendo & sustinendo pœnam ipsam debitam: sed existens extra statum gratiæ, in statu peccati mortalis, nequit efficere aliquid sic dignum & æquiualens, quia in eo statu existens est dignus priuari omnibus bonis etiam temporalibus quæ possunt à Deo conferri; ergo in eo statu nequit condignè satisfacere pro pœna. Et hæc ratione probatur, statum gratiæ requiri ex natura rei, & non ex sola Dei voluntate, ad satisfactionem condignam pro pœna, quia extra eum in statu peccati mortalis nequit opus pœnale euadere condignum, & validum ad compensandam pœnam debitam.

Addimus, quod quamuis opera bona pœnalia existentis in statu peccati, sint satisfactoria de congruo in actu primo pro dicta pœna (id est quod habeant aliquam congruentiam, quamuis non sufficientiam, nec moralem æquiualentiam, vt alsumantur in locum pœnæ debitæ) de facto tamen &

Trident.
Bellarm.
Valentia.
Suarez.
Ægidius.

S. Thomas.
Durandus.
Bellarm.
Suarez.
Ægidius.
Vasquez.
Pius V.
Greg. XIII.

in actu secundo nullo dicto opere satisficit Deo, aut, quod idem est, de facto nullum tale opus admittitur à Deo in locum pœnæ alterius vitæ, sicut de facto pro nullo opere bono peccatoris confertur immediatè gloria, quamvis sit meritum de congruo illius. Addimus, *alterius vitæ*, quia Deus aliquando ob pœnitentiam peccatoris auerit malum, quod aliàs ob peccatum esset illi in hac vita immisurus, siue illud auerit ob pœnitentiam peccatoris, tamquam ob meritum de congruo non punitionis (quod potius est peccatore mereri remissionem pœnæ quam pro ea satisficere) siue tamquam ob satisfactionem de congruo, illam ob ipsius congruentiam admittendo in locum illius mali (quod est propriè satisficere, quamvis latè & non strictè) siue viroque modo.

Sed an opera bona pœnalia, facta in statu peccati, postea adueniente gratia & charitate fiant satisfactoria de condigno, sub controuersia est.

Non defuerunt qui id affirmauerint, & docuissent. *scilicet videtur S. Thomas in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæst. 3.* quando ex opere bono pœnali relinquitur aliquis effectus, ut quando ex ieiunio aut ex flagellatione relinquitur carnis maceratio.

Vasquez verò, Suarez & communiter Doctores id negant, & meritò: quia non fiunt meritoria de condigno ex natura rei, ut patet, neque fieri possunt talia ex lege aliqua Dei, sicut nec fieri meritoria de condigno vitæ æternæ, quia nulla lege Dei aduenit operibus valor aliquis.

S. Thomas autem ubi suprà tantum voluit, effectum ex dictis operibus relictum, si in statu gratiæ acceptetur, & placeat ipsi iam iusto, fieri satisfactorium de condigno, & non tam ipsum quam acceptationem ipsius.

Addimus, quod licet opera bona pœnalia iusti in alia vita facta, sint satisfactoria in actu primo, pro dicta pœna restante, quia ad id absque fundamento requiritur status viatoris, & multò minùs quam ut opus sit meritum in actu primo respectu gloriæ, de quo in Tractatu de Gratia, non tamen satisfaciunt in actu secundo, nisi quæ fiunt in statu vitæ; quia quæ fiunt in alia vita, non admittuntur à Deo in locum pœnæ debitæ, sed tantum quæ fiunt in hac vita; sicut etiam tantum retribuit gloriam pro operibus factis in hac vita, & sicut etiam punit peccata facta in hac vita, & non quæ fiunt in inferno.

DIFFICULTAS V.

Virum existens in peccato mortali, adhuc damnatus, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remissam, liberetur à debito talis pœnæ.

Vasquez.
Curiel.

Vasquez q. 94. art. 1. dub. 4. & 1. 2. disp. 141. & Curiel q. 87. art. 5. docent, existentem in peccato mortali, quamvis nondum damnatum, non liberari à debito pœnæ restantis ex peccato remisso quoad culpam passionem illius pœnæ; quia solutio pœnæ apud Deum debet esse satisfactoria, aliàs per pœnalitates huius vitæ solueremus pœnam debitam pro peccatis, quamvis eas impatienter toleraremus: passio autem pœnæ in statu peccati mortalis non est satisfactoria, & multò minùs in inferno; ergo.

S. Thomas verò in 4. dist. 2. q. 1. art. 1. ad 5. Scotus dist. 21. q. 1. Durandus q. 2. Gabriel d. 16. q. 5. art. 3. dub. 2. Nauarrus de Pœnitentia dist. 6. cap. 1. n. 46. Vega 4. in Triden. c. 6. Medina Cod. de Satisfactione q. 2. Egidius disp. 10. dub. 5. Vega. & Lorca 1. 2. disp. 55. docent, existentem in peccato mortali, quamvis iam damnatum, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remissam, liberari à debito & dignitate illius, & ita ut amplius ob illud non puniatur, nec inferno, nec extra, & meritò: quia qui verè soluit pœnam quam debet, liberatur à debito illius, & illud extinguit; ergo qui patitur totam pœnam temporalem restantem quam ob peccatum pati debebat, quamvis existat in mortali & in inferno, liberatur à debito illius, & illud extinguit, quia passione illa verè soluit & patitur, quod debet soluere & pati, cum tantum debeat pati pœnam illam, siue in statu gratiæ, siue extra illum, & non determinatè in statu gratiæ, quia hoc absque fundamento dicitur, imò contra rationem, quia aliàs damnatus non lueret pœnam debitam, cum illam non patitur in statu gratiæ. Ex quo constat, damnatum non puniri in æternum ob peccatum quoad culpam remissam, siue veniale, siue mortale, quia ex vitiois quoad culpam remissam, tantum restat debitum pœnæ temporalis, quod tandem passione illius extinguitur.

Ad rationem ergo aduersariorum constat apud Deum solui posse pœnam, passione non satisfactoria; imò etiam pœnalitatibus in hac vita impatienter toleratis, si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati, quamvis eis impatienter toleratis nullus strictè satisficiat pro pœna debita. Addimus, *si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati*, quia tantum tunc passio pœnalitatis est pœna, quia pœna est malum inflitum, aut ordinatum in punitionem peccati, ab eo ad quem pertinet punicio actiua, seu punire.

Addunt Scotus, Gabriel, Vega, Medina & Nauarrus. *Sacerdos*, n. 27. & non absque probabilitate aliqua, existentem in peccato mortali, etiam damnatum, passione pœnæ temporalis debitæ ob peccatum veniale, quamvis nullatenus remissum, si à Deo immittatur, aut ordinetur in punitionem illius (ut semper ordinatur in damnato) extingui debet debitum pœnæ pro illo (quod verè sentit Egidius dub. 6.) quia ex vna parte peccatum veniale, quamvis non remissum quoad culpam, solum est dignum pœna temporalis, quam verè soluit, & ex altera parte, ex culpa antiqua & præterita habitua-liter tantum permanente, non pullulat noua aliqua dignitas pœnæ.

DIFFICULTAS VI.

Virum condigna satisfactio pro pœna temporalis restante post remissionem culpa, possit fieri per opera non pœnalia.

Scotus in 4. d. 15. q. 1. Gabriel d. 16. quæst. 2. art. 1. Scotus dist. 19. quæst. 2. art. 1. Victoria in Summa num. 202. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 5. & Egidius disp. 10. dub. 4. num. 29. docent, posse fieri per quæcumque opera bona iusti, etiam non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quia satisfactio, quæ fit Deo pro pœna temporalis, utpote

R

utpote

utpote distincta à solutione, non fit soluendo pœnam debitam, nec aliquid æquiualens, sed condignè merendo apud Deum non puniri: iustus autem quocumque opere bono, quamuis non pœnali, condignè meretur apud Deum non puniri, quia quocumque meretur gloriam, ac proinde etiam remissionem pœnæ, ordinatam ad gloriam ad quam habet quasi ius; imò non minus quam opere bono pœnali, quando non pœnale non est minus bonum quam pœnale, quia quando non est minus bonum, non est minus meritorium gloriæ, quia ratione bonitatis est meritorium gloriæ, ac proinde non est minus meritorium nōpunitonis.

S. Thomas.
Durandus.
Maior.
Adrianus.
Viguer.
Ochagau.

S. Thomas verò in 4. d. 15. q. 1. art. 4. quæstion. 1. Durandus q. 1. Maior q. 2. dub. 2. Adrianus q. 4. de Satisfactione, Viguerinus in Summa cap. 16. & Ochagauia tract. ult. q. 5. docet, & merito: satisfactioem condignam pro pœna temporali restante, tantum posse fieri per opera bona pœnalia, & non per opera bona non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quod significat Tridentinum sess. 14. c. 8. illis verbis, *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis*; & indicatur in Scriptura, in qua quoties exhortamur ad opera pœnalia. Ioëlis 2. Matth. 11. & 1. ad Corinth. 11. & sæpè alibi.

Trident.

Et ratione probatur, quia condigna satisfactio pro pœna debita, ut à rigorosa solutione pœnæ debita distinguitur, quia ipsissima pœna soluitur, non aliter fit quam efficiendo aliquid condignum seu moraliter æquiualens ipsi pœnæ debitæ (ob quod etiam quodammodò dici potest solutio, & in Tridentino cap. illo 8. dicitur ex solutio, & dici potest recompenlatio) sed solum opus bonum pœnale potest esse condignum seu moraliter æquiualens pœnæ debitæ, quia ipsum solum habet proportionem ad id, cum ipsum solum sit pœnalitas; ergo per solum opus bonum pœnale potest fieri condigna satisfactio pro pœna temporali debita restante.

Trident.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, condignam satisfactionem pro pœna temporali restante, fieri efficiendo aliquid condignum seu moraliter æquiualens ipsi pœnæ restanti; & non fieri strictè merendo de condigno non puniri, quia nullum opus bonum iusti id meretur strictè de condigno, quamuis sic mereatur gloriam; quia nonpunitio non est aliquid ex natura rei ordinatum ad gloriam adipiscendam, sicut est augmentum gratiæ habitualis, quod est ius vel quasi ius ad maiorem gloriam, & ideo opus meritorium gloriæ, etiam est meritorium gratiæ habitualis.

Ex dictis deducitur, opus bonum iusti, quod est magis pœnale, esse magis satisfactorium pro pœna quam opus bonum, quod est minus pœnale, quamuis sit magis bonum, etiam si hoc sit magis meritorium gloriæ quam illud.

DIFFICULTAS VII.

Utrum condigna satisfactio pro pœna temporali restante fieri possit per flagella à Deo immissa.

Conueniunt Doctores, per flagella à Deo immissa (siue ab ipso solo, siue etiam à creatura) si patienter tolerantur, satisfieri condignè

pro pœna temporali restante post remissum peccatum, ut definitur in Tridentino sess. 14. cap. 9. Trid. & can. 13.

Est tamen difficultas, An tunc satisfactio cor- respondeat soli patientiæ seu tolerantia interiori, an etiam passioni seu flagello exteriori; id est, an satisfaciamus tantum per actum internum patientiæ, an etiam per ipsam passionem exteriorem. Procedit autem difficultas tantum, quando passio immititur à Deo independenter à voluntate patientis; quia quando immititur dependenter ab illa ut contigit Christo, & contingit his qui patiuntur quia non negant Christum, tunc absque dubio etiam satisfit per ipsam passionem exteriorem, quia tunc passio exterior verè est voluntaria, libera & humana, utpote dependens à voluntate potente impedire passionem ipsam.

Suarez ergo disp. 37. sect. 7. Egidius disp. 10. num. 25. & Filiucius Tract. 8. cap. 2. quæst. 9. docent, satisfactionem tunc fieri non solum per actum interiorem patientiæ, sed etiam per passionem exteriorem à Deo immissam, quamuis in suo esse independentem à voluntate patientis. Quod indicare videtur Tridentinum, dum absolute ait satisfieri per flagella à Deo immissa; & patienter tolerata. Et ratione probatur, quia licet ea passio exterior non proveniat ab homine patiente, eam tamen acceptando efficit moraliter propriam; ergo etiam satisficit per eam.

Medina verò Cod. de Satisfactione, quæst. 5. Valquez quæst. 94. art. 1. dub. 7. & Ochagauia Tract. ultimo, quæst. 6. docent, satisfactionem tunc tantum fieri per actum internum patientiæ, & non per passionem ipsam exteriorem à Deo immissam, independentem à voluntate patientis; & merito: quia satisfactio pro pœna debita, fit efficiendo aut patiendo aliquid pœnale eius dignitatis & valoris, ut moraliter æquiualeat pœnæ debitæ; passio autem in suo esse independens à voluntate patientis, seu immissa independentem ab eius voluntate, nullam habet dignitatem moralem, quia non est voluntaria & humana, quia quamuis acceptetur à voluntate, & ideo sit volita tamquam purum obiectum, non tamen est ab ipsa tamquam à principio, ut effectus ipsius, nec ea acceptatione fit aliquo modo effectus illius; voluntarium autem est, quod est à principio intrinseco tamquam effectus. Nilominus dicimur per flagellum patienter toleratum satisfacere, quia per illud ut patienter toleratum, id est per tolerantiam passionis seu flagelli, satisfacimus; & tantò magis, quantò patientia interior est maior: est autem maior, quando ceteris paribus ex parte intensiōis & durationis versatur circa maius flagellum, & quando circa æquale, si quis illud sine sua culpa patitur.

Addimus tamen, ut optimè Medina, per eam passionem exteriorem à Deo immissam intentione puniendi, exsolui debitum pœnæ, siue in totum siue in partem, ita ut illud extinguat aut minuat: imò etiam addimus, passionem in statu gratiæ voluntariè assumptam, non solum strictè satisfieri pro debito pœnæ, sed etiam ea passione strictè solui pœnam debitam, si à Deo ordinetur in punitiōnem, quia valor & dignitas moralis ad satisfaciendum non obest rationi solutionis, quam tunc habet passio illa.

DIFFI-

DIFFICVLITAS VIII.

Vtrum condigna satisfactio pro pœna temporalis restante possit fieri per opera præcepti.

MAior in 4. dist. 15. quæst. 2. dub. 1. & Paludanus quæst. 1. art. 2. partem negatiuam tuerentur, Primò, quia qui ex vno titulo aliquid debet, quando aliud nouum debitum ex alio titulo aduenit, non satisfacit vtrique debito, opere debito ex vno titulo, vt patet in debitis pecuniarijs: qui enim ex vno titulo iustitiæ debet quinquaginta, & ex alio debet etiam quinquaginta, non satisfacit ambobus debitis, solis quinquaginta, sed centum; ergo debito operis orto ex præcepto, nequit satisfieri debito pœnæ orto ex peccato.

Secundò, quia aliàs Confessarius posset in pœnitentiam Sacramentalem iniungere opus aliàs præceptum, quod videtur falsum. Prædictam doctrinam limitat Siluester v. *Satisfactio*, q. 8. vt tantum sit vera de opere præcepto Iure naturali; quia opere præcepto Iure tantum positiuo, existimat satisfieri posse debito pœnæ.

Adrianus. Suarez. Vasquez. **A**drianus verò in 4. quæst. 3. de Satisfactione, Suarez disp. 37. sect. 4. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia aliàs, qui mortem patitur à tyranno, quia non negat Christum, non satisfaceret pro dicta pœna, cum tunc eam patiatur ex præcepto naturali religionis. Et ratione à priori probatur, quia opera bona pœnalia iusti, ex eo quòd sint præcepta, non desinunt habere proportionem ad compensandam eam pœnam, quia non desinunt esse humana, seu libera, & pœnalia, & bona, & Deo grata, & facta à persona ipsi Deo grata; ergo ex eo quòd sint præcepta, non desinunt esse condignè satisfactoria pro ea pœna. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, quamuis præcepta, non habent minorem proportionem ad satisfaciendum pro dicta pœna, quam ad merendum vitam æternam; sed ex eo quòd sint præcepta, non desinunt esse meritoria vitæ æternæ, vt definitur in Tridentino sess. 6. can. 10. & 16. ergo nec desinunt esse satisfactoria pro dicta pœna.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondetur, quòd licet duobus debitis ex iustitiâ, nequeat satisfieri ex iustitiâ solutione vni tantum debito æquali, quia illis debet satisfieri ex iustitiâ, ac proinde ad æqualitatem in qua consistit iustitiâ, & inter illa duo debita ex vna parte, & inter illam solutionem ex alia non est æqualitas; duobus verò debitis, quando vtrumque non est iustitiâ, optimè potest satisfieri vno tantum opere debito ex diuersis titulis, quamuis vnus sit iustitiâ (vt existenti in extrema necessitate corporali, cui ex titulo misericordiæ debitus est panis, quamuis aliàs sit debitus ex iustitiâ vtrique debito, satisfit illo solo pane) ac proinde debito pœnæ, quamuis sit instar debiti ex iustitiâ commutatiua, satisfieri potest opere aliàs debito ex præcepto.

Ad secundam concedimus, Confessarium posse in pœnitentiam iniungere opus præcepti, imò aliquando expedire, attenta fragilitate pœnitentis: nihilominus, quoties opus aliquod absolute in pœnitentiam imponitur, vt ieiunium, vel auditio Missæ, intelligitur de opere quod non est pœni-

tenti in præcepto, dum oppositum ex circumstantijs non conijcitur, de quo Disputatione XIV. Difficultate VII. I.

DIFFICVLITAS IX.

Vtrum ad condignam satisfactionem pro pœna temporalis restante requiratur acceptatio Dei.

Supponimus, in operibus bonis pœnalibus iusti esse dignitatem & valorem ad satisfaciendum pro pœna temporalis restante, vt diximus Difficult. III. Imò etiam absque pacto aliquo, & promissione Dei, quia ex nullo pacto & nulla promissione aduenit dictis operibus valor aliquis, nec dignitas.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An opera bona pœnalia iusti habentia dictam dignitatem & valorem, ratione cuius sunt satisfactoria in actu primo pro dicta pœna, vt de facto & in actu secundo satisfaciunt pro ea, sit necessaria acceptatio & noua voluntas Dei, qua illa opera acceptet in locum pœnæ temporalis restantes, seu in satisfactionem pro illa.

Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & 1. 2. disp. vlt. Vasquez. cap. 3. docet, opera satisfactoria iusti ex natura rei satisfacere de facto & in actu secundo pro dicta pœna, & extinguere debitum seu dignitatem illius, absque eo quòd ad id sit necessaria acceptatio aliqua Dei, quia dicta opera ex se, absque acceptatione aliqua superaddita Dei, sunt condigna vt iustus non puniatur pœna illa; ergo formaliter absque acceptatione Dei reddunt ipsum iustum dignum quòd non puniatur ea pœna; ergo iustus absque acceptatione aliqua Dei, per opera illa fit & manet non dignus pœna illa; ergo opera illa absque acceptatione Dei auferunt & extinguunt dignitatem & debitum illius, cum efficiant iustum non dignum puniri.

Suarez verò disp. 37. sect. 8. Egidius disp. 2. num. 121. & disp. 10. dub. 3. & 4. & Ochagavia quæst. 4. docent, & merito, opera satisfactoria iusti pro pœna temporalis restante, de facto & in actu secundo non satisfacere pro illa, absque acceptatione superaddita Dei, qua acceptet illa opera in compensationem pro pœna illa. Quod indicat Tridentinum sess. 14. cap. 8. dum ait, satisfactio- nes nostras à Christo offerri Patri, & per illum acceptari à Patre; quo supponit, acceptationem satisfactionum nostrarum, esse gratiam nouam & superadditam, factam nobis à Deo ex meritis Christi: & cap. 9. dum ait, esse maximum amoris argumentum, vt flagellis à Deo immisissis, & à nobis patienter toleratis, satisfacere valeamus; quo etiam supponit esse nouum amorem, & nouum fauorem, flagella à Deo immisissis, & à nobis patienter tolerata, satisfacere in actu secundo pro pœnis debitis restantibus ex peccatis quoad culpam remissis.

Et ratione probatur & declaratur, quia condigna satisfactio in actu primo pro pœna debita restante, non fit, efficiendo opus dignum non puniri ea pœna, quia in operibus iusti etiam pœnalibus, non agnoscitur alia dignitas quam gloriæ & etiam gratiæ sanctificantis, quia suâ naturâ est ius aut quasi ius ad gloriam, sed tantum fit efficiendo opus condignum & moraliter æquiualens pœnæ debite,

debita, ac proinde sufficiens ut nihilo pœnæ remisso admittatur in locum pœnæ debita restantis. Et ideo satisfactio iusti dicitur in Tridentino solutio seu exolutio, quæ non ita propriè diceretur solutio, si non fieret efficiendo aliquid æquivalens pœnæ debita, sed efficiendo aliquid dignum non punitione debita. Opus autem istud sic condignum, seu æquivalens, ex se ipso non extinguit debitum pœnæ, seu pœnam debitam, quia opus illud non est quod debetur in pœnam, etiam si ei æquivalet; ergo ut eo in actu secundo & de facto fiat satisfactio pro pœna debita, necessaria est acceptatio, quia Deus, cui incumbit punitione, admittat illud opus in locum illius pœnæ, & absque ea acceptatione non extinguitur debitum seu dignitas pœnæ: sicut qui debet domum, non satisfacit in actu secundo per pecuniam æquivalentem domui, absque acceptatione & voluntate illius cui debita est domus, nec extinguitur debitum domus.

Ex quo ad rationem aduersariorum constat, eius primum Antecedens esse falsum, nempe opus bonum pœnale iusti ex se esse condignum, ut iustus non puniatur pœna debita restante; & addimus, quod quamvis sit verum, etiam erit necessaria acceptatio Dei, ut opus illud fiat satisfaciens in actu secundo, id est, ut inducat in actu secundo Deum ut non puniat ea pœna debita: quia licet admittamus, opus illud ex se esse condignum non punitione debita iusti, & cum reddere dignum ut non puniatur ea pœna debita, non tamen destruet dignitatem illius pœnæ, nec efficiet iustum non dignum ea pœna, quia utraque dicta dignitas compossibilis est, etiam si termini earum, nempe puniri & non puniri, sint impossibiles, & contradictione opponantur; optimè enim compati possunt aliquem ab vno actu peccati remissi, esse dignum pœna, & ab alio actu bono superueniente fieri dignum ut non puniatur ea pœna (sicut optimè compatitur, aliquem ob vnicū finem desiderare mortem patris, & ob alium finem desiderare quod non moriatur) etiam si nequeant vtramque partem contradictionis simul efficaciter intendere, quia nequit vtrique simul fieri, & intentio efficax ad id

conatur. Vnde peccator, qui eo ipso est dignus pœna æterna damni, seu carentia æterna visionis Dei, & postea iustificatur, & eo ipso fit dignus æterna visione Dei, non definit esse dignus carentia æterna visionis Dei formaliter, quia fit dignus æterna visione Dei, sed quia culpa mortalis, à qua dignitas æternæ carentiæ visionis Dei dependet etiam in conservari, destruitur per formam iustificantem, & quia dignitas æternæ visionis Dei, orta ex opere bono iusti, non destruitur per peccatum mortale subsequens, sicut nec opus ipsum bonum, à quo factum, & non remuneratum, dependet in conservari; sed tantum mortificatur & impeditur quoad adeptionem visionis Dei, & quoad hoc quod denominet ipsum hominem dignum æterna visione Dei, ut diximus Disput. 11. Diffic. XXI. & docuit S. Thomas in 4. d. 22. q. 1. art. 1. ad 6. 5. 7. Iam. Ideo in actibus illius peccatoris manent simul dignitas æternæ carentiæ visionis, & dignitas æternæ visionis; quamvis hæc non maneat expedita, sed impedita & mortificata quoad duo prædicta, quamdiu manet peccatum mortale; & tantum ab hoc, & non à dignitate æternæ carentiæ visionis, ac proinde etiam admisso eo primo Antecedente, erit necessaria acceptatio Dei, qua velit non punire iustum pœna illa qua verè dignus est.

Observandum est, Deum de facto & in actu secundo semper acceptare satisfactionem condignam iusti, in compensationem pœnæ debita pro peccato quoad culpam remisso, aliàs infligendæ in alia vita; non tamen semper in compensationem pœnæ infligendæ in hac vita, sed etiam aliquando infligere, ut sic à peccando deterreat; & nunquam acceptare satisfactionem condignam iusti in compensationem pœnæ debita pro peccato veniali non remisso quoad culpam aliàs infligendæ in alia vita.

Sed an vnus iustus possit suis priuatis operibus condignè satisfacere pro alio iusto pro pœna temporalis restante post remissionem peccati, quod non pauci docent, an tantum de congruo, quod alijs magis arridet, examinatur in Tractatu de Suffragijs.

DISPUTATIO XIV.

De satisfactione Sacramentali pro pœna debita.

Satisfactionem Sacramentalem, seu iniunctam à Confessario, esse partem, & non essentialem, sed tantum integram Sacramenti Pœnitentiæ, diximus Disput. 14. Difficultate 1.

DIFFICULTAS I.

Utrum Confessarius possit obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ.

Scotus.
Gabriel.
Silvester.
Nauarrus.
Medina.
Reginald.

corvs in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 1. Gabriel quæst. 1. artic. 3. dubio 1. Silvester v. Confessio 1. quæst. 25. Nauarrus cap. 26. num. 21. Medina Cod. de Satisfactione qu. 6. & Reginaldus lib. 7. cap. 1. n. 15.

partem negatiuam tuerentur, quia non potest obli-

gare pœnitentem ad admittendam seu acceptandam pœnitentiam iniunctam, tum quia in non admittendo illam, nulli facit iniuriam, quamvis absolueretur, si pœnam debitam pro peccatis confessis vellet in Purgatorio luere; tum etiam, quia aliàs, qui plurima peccata mortalia confessus est, posset obligari ad acceptandam grauissimam pœnitentiam, quod videtur rigidum. Addunt tamen prædicti, pœnitentem teneri ad implendam pœnitentiam sibi iniunctam, si eam acceptat, quia eo se subijcit Confessario tamquam iudici & superiori, ac proinde tenetur ei obedire.

S. Thomas verò in 4. dist. 18. quæst. 1. artic. 3. 5. 7. quæstiuncula 3. Suarez disp. 38. sect. 7. Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 1. Egidius disp. 10. dub. 9. Ochagauia Tract. ult. quæst. 8. & communiter Doctores docent, & meritò, Confessarium posse obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ. Quod